

chování žalovaného, schází veškerý právní důvod, by byl přidržen k náhradě škody a právem bylo žalobní žádání zamítnuto.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že podle občanského zákoníka může nastati povinnost k náhradě škody pro uvedení v omyl mimo smluvní poměr i v případech pouhého zavinění (§§y 7, 1299 a 1300 obč. zák.). Ale nelze souhlasiti s názorem, že žalovaný se zavinění nedopustil. Nižší soudy by měly pravdu, kdyby uchazeč o zápůjčku, František P., byl žalobci sám vyličil své poměry pro poskytnutí úvěru závažné a kdyby se žalobce, ať již na jeho výzvu nebo sám od sebe, byl pak na žalovaného obrátil s dotazem, zda je pravdou, co František P. udal. V tomto případě mohl žalovaný podati žalobci bezelstně i zprávu, pravdě neodpovídající, jelikož, nejso povolán, podávati takové zprávy, neměl povinnosti vynaložiti neobyčejnou a zvláštní obezřetnost, nanejmenším nemusel snad konati napřed potřebná šetření o pravdivosti udání Františka P-a. Naopak by tu žalobce jednal na vlastní nebezpečí, neobrátiv se na osobu neb ústav, jenž takové zprávy dle svého povolání podává a pak také ovšem za jejich správnost ručí. Ale tak se věc nemá. Žalovaný přišel k žalobci spolu s Františkem P-em za tím účelem, aby mu zápůjčku opatřil pokud se týče, by přiměl žalobce k poskytnutí zápůjčky a podporoval žádost Františka P-a tím, že žalobce ujišťoval, že P-ovi úplně věří a že by mu peníze sám půjčil, kdyby je měl po ruce. Za týmž účelem též uvedl, že František P. má elegantní byt o 3 pokojích v T, a také cenné papíry, ačkoliv to, jak musil při svém výsledku jako strana připustiti, slyšel jen od Františka P-a. Pakliže žalovaný přišel s Františkem P-em k žalobci za tím účelem, aby mu podal o něm a jeho úvěruhodnosti příznivou zprávu a takto žalobce k poskytnutí zápůjčky přiměl, změnil se tím podstatně jeho poměr k žalobci; tím vzal žalovaný bez potřeby a dobrovolně na sebe jednání, které jinak náleží informačním úřadům a ústavům, a k jehož výkonu je zapotřebí zvláštních vědomostí a neobyčejné obezřetnosti a dal tím na jevo, že tyto potřebné vědomosti a vlastnosti má. Učiniv tak, jest žalovaný podle §u 1299 obč. zák. práv z toho, že oněch vědomostí neměl a potřebné obezřetnosti nešetřil, a nemůže se hájiti tím, že nevěděl, že to, co mu František P. o svém bytě a o svých cenných papírech řekl, není pravdou, neboť bylo za tohoto stavu věci jeho povinností, by před podáním zprávy alespoň o tom se přesvědčil, zda je pravdou, co mu v tomto směru sdělil pouze František P. Žalovaný však této pozornosti nešetřil, ba žalobci ani neřekl, že to, co mu o majetkových poměrech Františka P-a sdělil, vlastně ví jen od něho samého. Nejde tedy jen o zavinění, nýbrž o hrubou nedbalost, za kterou žalovaný musí zodpovídati.

Čís. 3960.

I elektrické vedení jest dílem ve smyslu §u 1319 obč. zák. Pokud jest držitel díla prost ručení za škodu, způsobenou přetržením drátu.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 546/24.)

Žalobcovy koně přišly za temnoty do styku s přetrženými dráty elektrického vedení a utrpěly poranění. Žalobě na obec jakožto podnikatelku elektrárny o náhradu škody o b a n i ž š í s o u d y co do důvodu vyhověly, o d v o l a c í s o u d mimo jiné z těchto důvodů: Ná-
zor, že ustanovení §u 1319 obč. zák. nelze použít na elektrické vedení, jest mylným, neboť jest nesporné, že vedení jest součástí elektrárny žalované. S touto však všechna zařízení, nutná a účelná k jejímu provozování, podléhají ustanovení §u 1319 obč. zák., tudíž i vedení, nutná k využití elektrické síly. Žalovaná byla by musila tudíž dokázati, by se zbavila povinnosti k náhradě, že se drát nepřetrhl proto, že byl vadným, nýbrž že příčinou toho byla událost, zasáhnuvší z venčí. Pouhé domněnky v tomto ohledu nemohou sprostiti žalovanou právě tak břemene důkazního, které nese, a v důsledku toho i povinnosti k náhradě, jako okolnost, že neučinila k odvrácení nebezpečí, spojeného s přetržením drátu, proto žádných dalších bezpečnostních opatření, poněvadž měla za to, že drát vedení je bezvadným a vady ve struktuře drátu nejsou zevně nápadny, ježto je dokázáno, že takové vady při výrobě drátu mohou se přihoditi a že tudíž rozumně lze očekávati bezpečnostní opatření proti eminentnímu nebezpečí, jež hrozí obecnstvu v případě doteku s přetrženým drátem.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení právní v odvolacím rozsudku ve třech směrech: 1. že nemělo býti použito předpisu §u 1319 obč. zák., poněvadž v tomto případě nejde ani o stavbu, ani o dílo, nýbrž jde o dráty elektrického vedení, které, přetrhavše se, visely volně ze žerdě až na zemi, a, byvše napojeny elektrickým proudem, způsobily žalobní škodu, 2. že nemělo býti použito předpisu §u 1319 obč. zák. z toho důvodu, poněvadž dovolatelce nemůže býti na vadnosti elektrického vedení přičítáno nějaké zavinění, které předpokládá tento předpis, jenž se na ručení za výsledek nevztahuje, a že by žalobce zavinění to musil dovolatelce dokázati, 3. že úraz zaviněn byl jedním nedbalostí kočího, pokud se týče žalobcovou. Nelze však dovolatelce dáti za pravdu, byť i slušelo uznati, že je uplatněný důvod ve příčině rozhodující náležitosti citovaného předpisu opodstatněn. 1. Tak nelze souhlasiti s dovolatelkou ve příčině bodu prvního, naopak dlužno schváliti právní názor odvolacího soudu, že dílem podle §u 1319 obč. zák. sluší rozuměti také elektrické vedení, což není výkladem extensivním, jaký by byl ostatně při tomto speciálním předpisu nepřipustný. Ovšem rozumí se tu dílo vyvedené na nějakém pozemku, ale tím právě jest elektrické vedení, kterým se z elektrárny po žerdích, v zemi trvale zapuštěných a po drátech, na těchto upevněných, rozvádí elektrická energie. 3. Také nelze souhlasiti s dovolatelkou ve příčině bodu třetího, podle kterého spatřuje žalobcovo zavinění v tom, že poslal svého kočího s nákladem porcelánu (25 q) v září v noci s dvěma těžkými koňmi ve $\frac{1}{4}$ na 10, a že mu nedal ku pomoci nějakého průvodčího, a dále v tom, že kočí, když zpozoroval na zemi zablesknutí krátce před nehodou ve vzdálenosti 2—3 m

od žerdě, měl užiti obyčejné opatrnosti (§ 1297 obč. zák.) a měl se se svítilnou na jeho voze visící přesvědčiti, jaká je příčina zablesknutí a je-li cesta volná, že, když tak neučinil, že sporný úraz sám zavinil. Proto nelze souhlasiti, poněvadž v žalobcově počínu, jenž se při užívání svých kočí a rozesílání naložených povozů musí řídit požadavky a pravidly svého zaměstnání, nelze spatřovati nějaké zavinění. A také ho nelze spatřovati v chování kočího, když bylo zjištěno, že zablesknutí činilo dojem blýskání na časy. 2. Ale nelze úplně souhlasiti s dovolatelkou ani ve příčině bodu druhého, a to potud, pokud dovolatelka míní, že by žalobce musil dovolatelce nějaké z a v i n ě n í na vadnosti elektrického vedení dokázati. Ručení držitele nějakého díla není podle §u 1319 obč. zák. bezvýminečné, nýbrž zákon dopouští mu podle svého vzoru (§ 836 německ. obč. zák.) odvod v ten způsob, že je náhradní povinnosti prost, dokáže-li, »že vynaložil veškeru, ku odvrácení nebezpečnosti žádoucí péči«. Než tu nelze přisvědčiti ani právnímu názoru odvolacího soudu, podle kterého by dovolatelka musila dokázati, aby se zbavila povinnosti k náhradě, že se drát nepřetrhl proto, že byl vadný, nýbrž že příčinou toho byla událost, zasáhnuvší z venčí, Tím ukládá odvolací soud držiteli díla, když po něm požaduje ručení za vadu drátu, t e d y z a v a d u k o n s t r u k t i v n í, rozsáhlejší ručení, nežli které se dá srovnati i obmezujícím ustanovením, vyjádřeným slovy »žádoucí péče«, předpisu §u 1319 obč. zák. V této příčině je rozhodujícím odvolací zjištění od první stolice dle §u 498 c. ř. s. osvojené, podle kterého vedení elektrického proudu bylo provedeno podle stávajících zákonných i podle zvláštních předpisů, podle kterého je drát vedení měděný, takové dráty měděné že však mají tu a tam zjevně nepoznatelné nedostatky, které jsou příčinou, že také zevně zcela bezvadný drát vedení n á h l e se přetrhne. Ale znalec také potvrdil, že se takové vady ani nedají poznati, že tedy nemůže kontrolujícímu montéru dáváno býti za vinu, když jich nepozná, a také potvrdil, že se měděný drát může následkem takových vad neviditelných přetrhnouti, třeba po desetiletém užívání bez jakýchkoliv vlivů vnějších. Dále je v této příčině rozhodujícím, že žalobce spatřoval dovolatelčino zavinění v tom, že se žerd', na které byly upevněny dráty, kolísala a že dráty musily býti velmi špatné jakosti, poněvadž by se jinak pouhým kolísáním žerdě nepřetrhly, a dále v tom, že dovolatelka ponechala dráty na náležitě neupevněné žerdí. Leč po této stránce vyznělo znalecovo dobrozdání v ten rozum, že ani najetí na žerd' nemá nějakého významu, poněvadž se tím dobré dráty nepřetrhají, že na žerdí byly troje dráty, ale přetrhl se pouze jeden a to ten silnější. Přihlédne-li se k předpisu §u 1319 obč. zák. a k rozdělení průvodního břemene v něm uvedeného, pozná se, že bylo na dovolatelce jedině, aby dokázala, »že vynaložila veškeru ku odvrácení nebezpečnosti žádoucí péči«. Pokud se týče špatné jakosti drátů, nevyšlo ani znaleckým, ani jinými důkazy ničeho na jevo, z čehož by se dalo souditi na vadnost a špatnou jakost drátů, poněvadž na žerdí byly troje dráty, ale přetrhl se pouze jeden a to ten silnější a okolnost, že dovolatelka ponechala dráty na náležitě neupevněné žerdí, je podle znalce bezvýznamným, poněvadž se tím dobré dráty nepřetrhají. Naproti tomu sluší uznati, že ničím tím, co bylo zjištěno, nedá se ospravedlniti žalobní tvrzení, že dovolatelka ne-

vynaložila veškeru ku odvrácení nebezpečnosti žádoucí péči. Odvolací soud spatřuje nedostatek péče v tom, že nebylo zjištěno, kdy byly dráty posledně kontrolovány, ale nehledí-li se k tomu, že přerušení proudu je podle všeobecné známosti v centrále okamžitě poznatelné, závažno je hlavně, že kontrola je proti utajeným vadám drátu bezbranná, poněvadž měděné dráty mají tu a tam zjevně nepoznatelné nedostatky, které jsou příčinou, že také zevně zcela bezvadný drát vedení n á h l e se přetrhne, ale na druhé straně je závažno, že bylo zjištěno, že vedení elektrického proudu bylo provedeno podle stávajících zákonných i podle zvláštních předpisů, tedy že bylo se strany dovolatelky učiněno vše, co bylo v její silách. Na konec je závažno, že pravá příčina, proč se drát přetrhl, nebyla zjištěna, takže sluší za to považovati, že jde o náhodu, ta však podle §u 1311 obč. zák. jde na vrub toho, v jehož jmění se udála. Dovolací soud poznává, že žalobní nárok není důvodem svým po právu, a poněvadž to značí ve skutečnosti bezdůvodnost celého žádání žalobního, vyhovuje oprávněnému dovolání, mění rozsudky nižších stolic a žalobu zamítá.

Čís. 3961.

§§y 87 a 88 knih. zák. předpokládají, že jde o listinu, již má strana předložití knihovnímu soudu po prvé. Byl-li prvopis listiny již předložen a knihovním soudem schválen, stačí poukázati v knihovní žádosti na ono rozhodnutí.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 550/24.)

Žalobu o výmaznou kvitanci procesní soud první stolice zamítl v podstatě z toho důvodu, že žalobci dostalo se výmazné kvitance již před žalobou. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl o otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

Právní názor nižších soudů neodporuje předpisu §§ů 87 a 88 knihovního zákona, který předpokládá, že jde o listinu, již strana má předložití knihovnímu soudu po prvé. Jen v tomto případě vyžaduje knihovní zákon předložení prvopisu, jelikož knihovní soud podle §u 27 knih. zák. musí též zkoumati, zda nemá listina viditelné vady, jež by mohly otřásti její věrohodností. Byl-li prvopis listiny již předložen a knihovním soudem s hlediska §§ů 26, 27, 31 a násl. knih. zák. schválen, stačí poukázati v knihovní žádosti na toto dřívější rozhodnutí.

Čís. 3962.

Obchodní pomocníci.

Úprava hmotných poměrů zaměstnance úmluvou, již uzavřel s ním zaměstnavatel po zastavení podniku, nepodléhá ustanovením §u 20 zák. o obch. pom.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 573/24.)